آیا استفاده از لیوانهای یکبار مصرف کاغذی ضرر بهداشتی دارد ؟

با گذشت حدود سی سال از شروع تولید ظروف یکبار مصرف در داخل کشور شاهد پیشرفت روز افزون این صنعت و تولید آن در رنگ ها، ابعاد و شکل های متنوع هستیم به طوری که ایران جزو ۱۰ کشور پرمصرف ظروف یکبار مصرف در دنیا شناخته می شود. این ظروف می تواند از جنس کاغذ، پلاستیک، مقوا و ... باشد که به شکل لیوان، بشقاب، بطری، سطل تولید و در بازار عرضه می شود.

در حال حاضر سال‌هاست که این ظروف حتی در نذری‌ها و سفره‌های ما جای خود را باز کرده‌اند و از زمانی که نذری در سینی‌ها و ظروف فلزی در بین مردم پخش می‌شد زمان زیادی گذشته است. کسانی که حداقل یک وعده غذای خود را در ادارات و سازمان‌ها می‌خورند از جمله کسانی هستند که هر روز در معرض خطرات این ظروف قرار دارند،

- پلاستیک‌ها، پلیمرهایی هستند که از سنتز مواد اولیه‌ای به نام مونومر تهیه می‌شوند .مونومرها موادی سمی و برای سلامت انسان مضر هستند. به دلیل وجود این مونومرها استفاده از ظروف یکبار مصرف خطر ابتلا به سرطان کبد را افزایش می‌دهد. همچنین از ظروف پلاستیکی یکبار مصرف ماده‌ای سمی بنام دیوکسین می تواند آزاد می‌شود که خطر بروز سرطان به خصوص سرطان سینه را در زنان افزایش می‌دهد. استفاده دراز مدت ازاین ظروف باعث مشکلات گوارشی، خستگی و ناراحتی اعصاب می شود.

در حال حاضر به دلیل استفاده غیرمجاز از پلیمرهای بدون پایه food grade در بسته بندی و نگهداری مواد غذایی، شناسایی صحیح این محصولات توسط مردم تا حدودی با مشکل روبه رو شده است. وزارت بهداشت در این راستا سعی کرده است کارخانه های تولیدکننده ظروف یک بار مصرف را از کارخانجات تولیدکننده قطعات پلاستیکی در مصارف صنعتی تفکیک کند

- پلی‌استایرن در لیوان‌های آب، کارد، چنگال،قاشق و ظروف غذایی مورد استفاده قرار می‌گیرند؛ برای مثال در چلوکبابی‌ها ظروفی که به صورت فوم هستند، نوعی پلی‌استایرن هستند که در ساخت آنها ازگاز هگزان استفاده می شود. این گاز در دمای ۱۶۰ درجه فارنهایت آزاد می‌شود، دمای غذای داخل ظرف ۲۰۰ درجه فارنهایت است،که گاز همراه با غذا به بدن انسان انتقال می یابد.گاز هگزان عوارضی مانند سر درد را به همراه دارد.
- در فصل تابستان خیلی‌ها از بطری‌های یکبار مصرف آب برای تهیه آب خنک از طریق یخ بستن آب استفاده می‌کنند، ثابت شده است وقتی یخ درون ظروف یکبار مصرف آب می‌شود از جداره بطری مواد سرطانزا به درون آب آزاد می‌شود.

- ظروف پلی استایرنی شفاف برای نوشیدنی‌های سرد ساخته می‌شوند و ریختن مواد داغ مثل چایی در آنها به علت ضعیف بودنشان موجب آزادشدن مونومرها (مواد شیمیایی) شده و خطرناک است. هر چند ضرر استفاده از این ظروف برای نوشیدنی های اسیدی چرب مانند نوشابه، کاکائو بیشتر از مصرف چای داغ است.
- اصولا ظروف یکبار مصرف برای یک بار استفاده ساخته شده‌اند زیرا در صورت تکرار شیارهای بسیار کوچکی که قابل رویت هم نیستند در آنها به وجود می‌آید که علاوه بر مستعد کردن شخص به عفونت‌های دستگاه گوارش به علت آزاد کردن مولکول‌های آلی و صنعتی به داخل آب یا غذا، می تواند انسان را در معرض انواع سرطان قرار می‌دهند.
- در دیگر ایام هم برای نگهداری موادی چون آبلیمو، سرکه و آب غوره مورد استفاده قرار می‌گیرند. طبیعتاً وقتی برای نگهداری آب استفاده طولانی مدت از بطری‌های یک بار مصرف توصیه نمی‌شود. و از همه بدتر اینکه آنها را جلوی آفتاب می‌گذارند. حرارت آفتاب ترکیبات خطرناک این ظروف را آزاد می‌کند و احتمال سرطان‌زایی در مصرف‌کنندگان را بالا می‌برد.

- از ظروف پلاستیکی در ماکروویو استفاده نکنید به خصوص غذاهای حاوی روغن و چربی ، چون گرما و پلاستیک و روغن با هم ترکیب شده ، که نتیجه ی آن تولید سم دیوکسین است (از ظروف پیرکس و چینی استفاده کنید).

❖ آیا میدانید نوشیدن قهوه و چای در لیوانهای کاغذی باعث وارد شدن هزاران میکروپلاستیک به بدن می شود؟

پوشش داخلی این ظروف که به جهت ضدآب کردن این فنجان هاست می تواند هزاران میکروپلاستیک را وارد نوشیدنی و سپس بدن مصرف کنندگان نماید. همچنین مشخص شده است که برخی فلزات سنگین خطرناک همانند سرب، کروم و کادمیوم و روی نیز می تواند از این مواد پلاستکی وارد نوشیدنی شوند و در نهایت مخاطرات بهداشتی جدی را برای انسان به همراه آورد.

مهندس مهدی سعیدی – دانشجوی دکتری بهداشت محیط- معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه